

A MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOK TÁMOGATÁSA AZ EU-27 ORSZÁGCSOORTBAN

Dr. Hugyecz Attila – 2020. december 3.

Az Európai Bizottság rendszeresen ad ki értékelést arról, hogyan alakulnak az Európai Unió egyes tagállamaiban az energiaköltségek, az energiaszektorra érintő adók és állami támogatások. Ezúttal a Bizottság friss, 2020. október végén megjelent tanulmányából¹ szemezgettünk, a szektorba áramló támogatásokra voltunk kíváncsiak. A nagy képről elmondható, hogy **2008 és 2018 között az EU-27-ek energiaszektorba juttatott támogatásai kétharmadával nőttek, és 2018-ban 159 milliárd euróra rúgtak** (ez 64 Mrd eurós növekedés). A támogatások legfőbb céljai:

- 1) az energiatermelés támogatása (85 Mrd euró, elsősorban megújuló energiaforrások, kis mértékben szénbányászat)
- 2) energiafogyasztás támogatása (52 Mrd euró, leginkább adókedvezményekkel) és
- 3) az energiahatékonyság növelése voltak (15 Mrd euró).

Kezdjük egy igencsak szemléletes ábrával (1. ábra), mely a szektorba áramló támogatásokat az érintett energiahordozó alapján csoportosítja, és amelyen egy kicsit a múltba is visszatekintetünk.

1. ábra: Az EU-27-ben az energiaipar számára nyújtott támogatások összege energiahordozók szerint 2008-2018 között

Forrás: Európai Bizottság (2020): Final Report, Summary, Energy costs, taxes and the impact of government interventions on investments, p. 32.

Nagyon érdekes számokat látunk. Ami igazán feltűnik, az a megújuló energiaforrások támogatásának megugró és rendkívül magas szintje: **2018-ban az EU-27-ben a tagállamok 73 milliárd eurót fordítottak a megújuló energiaforrások felhasználásának támogatására**, ez 51 milliárd eurós növekedést jelent 2008-hoz képest. **A megújuló támogatásának legnagyobb szelete a napelem-technológia támogatására szolgált** (2018-ban 28 Mrd euró), a szárazföldi szélenergiák ugyanabban az évben 16 milliárd eurós támogatást kaptak, a biomassza 15 milliárdot, a tengeri szélenergiák pedig 5 milliárd eurót.

¹ Európai Bizottság (2020): Final Report, Summary, Energy costs, taxes and the impact of government interventions on investments, <https://op.europa.eu/en/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/76c57f2f-174c-11eb-b57e-01aa75ed71a1>

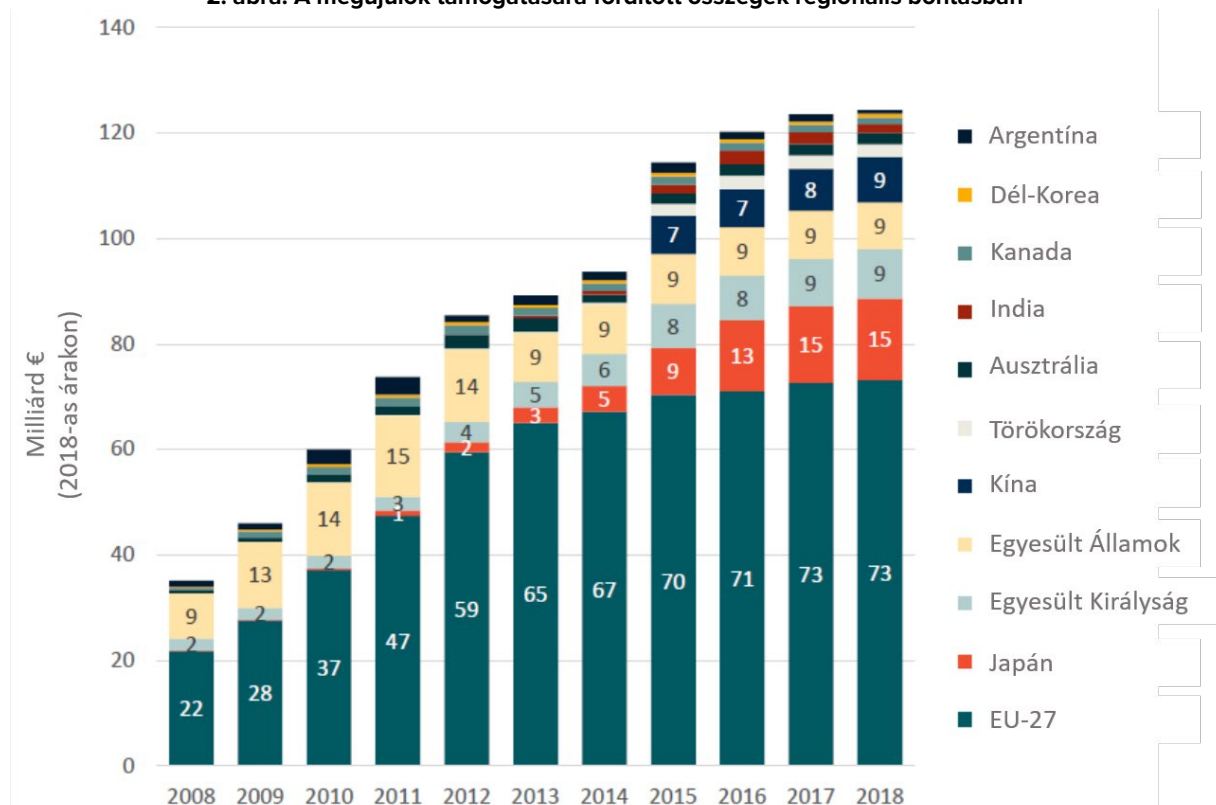
A támogatás legnagyobb része (1) betáplálási áras támogatási rendszerek formájában kerül az erőmű-tulajdonosokhoz, de az időjárásfüggő megújuló rendszerintegrációja miatt több tagállam (2) kapacitásmechanizmusokat vezetett be, és (3) megszakítható fogyasztókat vont be a rendszerbe². Ez utóbbi két elem 2018-ban 2,9 milliárd euró támogatás kifizetését tette szükségessé.

A csak 2008-2018 között kifizetett megújulás támogatások összértéke 612 milliárd eurót tett ki. Az összeg nagyságrendjének érzékeltetésére jelezzük, hogy ebből a Paks II. projektben épülő VVER-1200-as atomerőművi blokkból 98 darab épülhetett volna, és ezzel az uniós áramtermelés mintegy 30%-át, évi 931 TWh villamos energia megtermelését legalább 60 évre dekarbonizálni lehetett volna.

A megújulás támogatások kezdeti felfutásának oka, hogy az Európai Unió élvonalos volt a megújuló energiaforrások kiaknázásának támogatásában, és a kezdetben igen drága, elsősorban napelemes villamosenergia-termelés számára nyújtott bőkezű betáplálási árak a penetráció erőltetett ütemével együtt kifejezetten növelték a megújuló éves támogatási igényét, és ez a teher a korábban vállalt támogatásoknak köszönhetően továbbra is fennmaradt. Nagy-Britannia, Kína és Japán kicsit később kezdték a megújuló felfuttatásának támogatását (2010-2012-ben), így az EU támogatásoknak köszönhetően szerzett ipari tapasztalatok és a verseny fokozódása okozta költségcsökkenés előnyeit élvezhették.

Részen ennek köszönhető, hogy globális összehasonlításban messze a legnagyobb összegeket Európa költi a megújuló energiaforrások támogatására (2. ábra).

2. ábra: A megújuló támogatására fordított összegek regionális bontásban

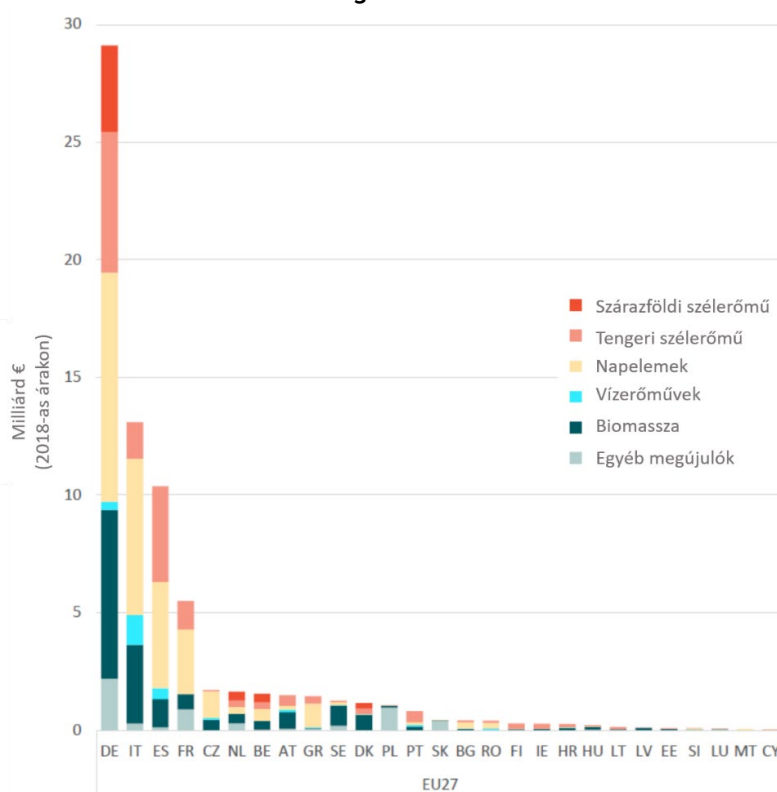
Forrás: Európai Bizottság (2020): Final Report, Energy Subsidies, Energy costs, taxes and the impact of government interventions on investments, p. 21.

² A megszakítható fogyasztók olyan villamosenergia-fogyasztók, amelyek fogyasztása technológiai károkozás nélkül lekapcsolható (kereslet oldali beavatkozás, ezek a fogyasztók erre jellemzően önként jelentkeznek és „lekapcsolhatóságuk” felajánlásáért kompenzációban részesülnek).

Európán belül a támogatások felfutásának hajtóereje egyértelműen Németország volt, mely 2018-ban már 29 milliárd eurót fordított erre a célra (ez az EU-27-ben kifizetett támogatások 40%-a). Ez az összeg Németországban abban az évben állampolgáronként évi 350 euró, vagyis 120 ezer forint terhet jelentett. A támogatás nagy részét (9,7 Mrd euró) napelemekre, biomasszára (7,2 Mrd euró) és szárazföldi és tengeri szélérőművekre (rendre 6 és 3,7 Mrd euró) fordították (ld. 3. ábra).

Az Európai Bizottság nevével fémjelzett tanulmány azt is megállapítja, hogy a megújuló energiaforrásoknak juttatott támogatások nélkül ezen erőművek penetrációjának növekedése messze elmaradt volna a megfigyeltől. Az elemzés szerint **az EU-27 országcsoportban (1) a támogatások kifizetése nélkül 2010-2018 között az újonnan beépített napelemek és szélérőművek teljesítménye körülbelül csak a nyolcada lett volna,** és (2) **kumulált beépített teljesítőképességük 2018-ban 40%-kal lett volna alacsonyabb** ahhoz képest, mint amit a valóságban láthattunk.

3. ábra: Az EU-27 országokban 2018-ban kifizetett megújulóenergiaforrás-támogatások országonként és technológiánként bontva

Forrás: Európai Bizottság (2020): Final Report, Energy Subsidies, Energy costs, taxes and the impact of government interventions on investments, p. 22.

Egy rövid gondolat erejéig érdemes kitérni a többi energiahordozó támogatására is:

- ▶ Első ábránkon látható, hogy a fosszilis energiahordozók támogatása 2008-2018 között érdemben nem változott, esetükben adókönyvitésekre, a szénbányászat támogatására és fosszilis forrásokat használó kapcsolt erőművek támogatására kell gondolni. Megjegyezzük azt is, hogy **az EU-27 országcsoportban abszolút értelemben Németország fizeti a legnagyobb mértékű támogatást fosszilis energiahordozók termelésére/felhasználására, ennek összege 2018-ban 12 Mrd euró volt** (többek között szénbányászat támogatására).
- ▶ A nukleáris energia láthatóan minimális mértékben részesül támogatásban. E források jellemzően atomerőművek leszerelését célozzák.